

УДК 351.851

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.04.3.42>

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ В ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ

Сайипов Р.Ч.,

*аспірант кафедри оперативно-розшукової діяльності та національної безпеки
Національної академії внутрішніх справ*

Томма Р.П.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та національної безпеки
Національної академії внутрішніх справ*

Сайипов Р.Ч., Томма Р.П. Оперативно-розшукова характеристика кримінальних правопорушень, що вчиняються в оборонно-промисловому комплексі України.

У статті наголошено, що найбільш суттєве значення для виявлення та документування кримінальних правопорушень, що вчиняються в оборонно-промисловому комплексі, становлять такі складові оперативно-розшукової характеристики: (1) зміст оперативно-розшукової інформації про підготовку або вчинення кримінального правопорушення в оборонно-промисловому комплексі та кваліфікація дій за відповідними статтями Кримінального кодексу України (критеріями, що дозволяють об'єднати різноманітні прояви злочинності в оборонно-промисловому комплексі, є: корислива й диверсійно-підривна мотивація; продовжуваний характер злочинної діяльності, найнебезпечнішими формами якої є диверсії, шпигунство, розкрадання або знищення критично важливих для армії та фронту амуніції, запчастин і техніки); (2) фактори, що безпосередньо не впливають на вчинення кримінальних правопорушень, але, у своїй сукупності сприяють оперативно-значимій поведінці в оборонно-промисловому комплексі (головний – корупція); (3) оперативно-значима поведінка, що характеризується типовими способами вчинення (таємне викрадення майна на території об'єктів оборонно-промислового комплексу; розкрадання майна у сфері оборонно-промислового комплексу за допомоги корупційних механізмів: розтрата ввіреного або такого, що перебуває у віданні майна, зокрема обладнання підприємств оборонно-промислового комплексу; незаконний експорт, тобто контрабанда, товарів військового та подвійного призначення; привласнення коштів, виділених за оборонним замовленням на закупівлю товарів і послуг у фіктивних підприємств, а також неіснуючих товарів і послуг; закупівля товарів і послуг за завищеними цінами, що зазвичай передбачає використання декількох фірм-посередників; заниження об'єктів оборонно-промислового комплексу й сум податків, зборів (обов'язкових платежів); проведення незаконних експортних операцій) та приховування (конспірація) кримінальних правопорушень (приховування доходів від фінансово-господарських (військово-промислових) операцій; ненадання документів, що стосуються розрахунку та сплати до бюджетів доходів від фінансово-господарських операцій; реєстрація підприємств із залученням підставних осіб, які здійснювали реєстрацію (перереєстрацію) таких суб'єктів господарювання; легалізація (відмивання) майна, отриманого внаслідок ухилення від сплати податків, що здійснюється через фіктивні (офшорні) компанії (юридичні особи з ознаками фіктивності, конвертаційні центри)); (4) особи, які становлять оперативний інтерес (особисті дані, можливість та мета їх дій, співучасть, організованість та ін.).

Ключові слова: оборонно-промисловий комплекс, оборона, безпека, оперативно-розшукова діяльність, оперативно-розшукова характеристика, збройна агресія, оперативно-значима поведінка, особа-злочинця.

Sayipov R.Ch., Tomma R.P. Operational and investigative characteristics of criminal offenses committed in the defense-industrial complex of Ukraine.

The article emphasizes that the most significant components for identifying and documenting criminal offenses committed in the defense-industrial complex are the following elements of the operational and investigative profile: (1) the content of operational and investigative information about the preparation or commission of a criminal offense within the defense-industrial complex, and the legal qualification of the actions under the corresponding articles of the Criminal Code of Ukraine (criteria that allow for uniting various manifestations of criminal activity in the defense-industrial sector include: motives of

personal gain or subversive-diversional intent; ongoing nature of criminal activity, the most dangerous forms of which are sabotage, espionage, theft or destruction of ammunition, spare parts, and equipment critical to the army and the front); (2) factors that do not directly influence the commission of criminal offenses but collectively contribute to operationally significant behavior within the defense-industrial complex (the primary factor being corruption); (3) operationally significant behavior, characterized by typical methods of commission (such as covert theft of property on the premises of defense-industrial facilities; embezzlement of assets in the defense-industrial sector through corrupt mechanisms: misappropriation of entrusted or managed property, including equipment belonging to defense-industrial enterprises; illegal export, i.e., smuggling, of military and dual-use goods; misappropriation of funds allocated under defense procurement contracts through fictitious companies or for non-existent goods and services; procurement of goods and services at inflated prices, usually involving several intermediary firms; undervaluation of defense-industrial facilities and tax liabilities; execution of illegal export transactions) and concealment (conspiracy) of criminal offenses (hiding income from financial and economic (military-industrial) operations; failure to provide documents related to the calculation and payment of revenues to the budget; registration of companies using front persons who carried out the registration or re-registration of such business entities; legalization (laundering) of property obtained by tax evasion through fictitious (offshore) companies (legal entities with signs of fictitiousness, conversion centers)); (4) individuals of operational interest (personal data, potential and purpose of their actions, complicity, organization, etc.).

Key words: defense-industrial complex, defense, security, operational and investigative activity, operational-investigative profile, armed aggression, operationally significant behavior, offender.

Постановка проблеми. Оборонно-промисловий комплекс (ОПК) України входить до складу сектору безпеки і оборони, головним завданням якого є забезпечення оперативних спроможностей сил та засобів сектору безпеки і оборони шляхом постачання нових і модернізації наявних зразків озброєння, військової та спеціальної техніки. Сучасний ОПК України є тією галуззю економіки, яка не лише репрезентує чи не найбільш інноваційні компоненти системи господарства, а й формує науково-виробничий базис суверенізації державної влади у її спроможності забезпечити потреби Українського війська у техніці, озброєнні як факторів стримання та відсічі військової агресії РФ.

В умовах збройного конфлікту постійно зростають військові потреби країни, однак вітчизняний ОПК не став винятком у процесі глобальної криміналізації економіки, який відбувся під час переходу до ринкової моделі, послаблення державного регулятивного впливу й посилення нігілістичних тенденцій управління, а тому з виникненням феномену кримінальної дійсності, не може належним чином задовольнити ці потреби. На ситуаційне ускладнення, поряд із факторами суто корупційного характеру, які активізувалися після відродження оборонної промисловості у 2014–2015 рр., вплинув сплеск привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, колабораціонізму, шпигунства та іншої диверсійно-розвідувальної діяльності як на території України, так і цілеспрямовано на об'єктах ОПК. Злочинність в ОПК підриває основи національної безпеки. Тому, стратегічним завданням є реагування на виникаючі військові, економічні, політичні та інші загрози, що неможливо здійснити без застосування оперативно-розшукового інструментарію, яке відповідатиме вимогам часу й викликам у безпековому секторі.

Мета дослідження полягає у розкритті сутті та значення оперативно-розшукової характеристики кримінальних правопорушень, що вчиняються в оборонно-промисловому комплексі України.

Стан опрацювання проблематики. Поняття та структура оперативно-розшукової характеристики злочинів загалом було теоретично обґрунтовано у працях М.А. Погорецького [4], який запропонував визначення даного феномену як системи відомостей, що дозволяє ідентифікувати злочин за сукупністю криміналістичних та оперативно значущих ознак. У цьому ж контексті Грібов М.Л. [1] та Бех О.В. [2] здійснили поглиблений аналіз структурних елементів оперативно-розшукової характеристики розбоїв та злочинів у сфері службової діяльності відповідно. Доповненням до них виступає праця В.Є. Боднара [5], у якій досліджено специфіку вчинення злочинів працівниками органів внутрішніх справ, що має важливе значення для розкриття службових зловживань у контексті забезпечення державного оборонного замовлення. Актуальні дослідження, які безпосередньо стосуються злочинності в ОПК, представлені у працях Ярусевича А.С. [6], Кожушка С.О. [7] та Федорчука Я.І. [8].

Таким чином, наявний масив наукових доробків дозволив сформувати основу для виокремлення ознак, властивих оперативно-розшуковій характеристиці кримінальних правопорушень у сфері ОПК, та закласти підґрунтя для подальшого удосконалення системи протидії кримінальним правопорушенням у цій високоризиковій сфері.

Виклад основного матеріалу. З появою теорії оперативно-розшукової діяльності (ОРД) її основна мета полягала у розробці нових знань у сфері протидії різним видам злочинності за допомогою оперативно-розшукових методів, форм та засобів. Це сприяло виникненню різноманітних термінів, понять і категорій, які в подальшому вимагають особливого підходу під час їх вивчення. Одним із таких є «оперативно-розшукова характеристика кримінальних правопорушень», з моменту появи якої, у літературі приділено достатньо уваги [1; 2]. Д.Й. Никифорчук зазначає, що оперативно-розшукова характеристика визначається сутністю (природа походження, стисла характеристика найголовнішого), змістом (ознаки, складові елементи), власною класифікацією та функціональним призначенням (шляхи використання, застосування) [3, с. 16]. М.А. Погорецький, який відносить до складу оперативно-розшукової характеристики злочинів такі елементи, як відомості про: вид злочину та його суспільну небезпечність; предмет злочинного посягання та його пошукові ознаки; середовище вчинення злочину, особливості слідоутворення у ньому та специфіку фіксації слідів; способи готування до злочину та їх пошукові ознаки; способи вчинення злочину, їх пошукові ознаки та специфіку фіксації злочинних дій; способи приховання слідів злочину та їх пошукові ознаки; типові знаряддя вчинення злочинів та їх пошукові ознаки; типові обставини вчинення злочинів: місце, час, обстановка; сліди злочинів, їх пошукові ознаки та специфіку фіксації; типові джерела інформації про злочини цього виду; особу злочинця та його пошукові ознаки, типову мотивацію злочинної поведінки, чинники, що мали вплив на формування злочинної мети; склад та схема взаємозв'язків у злочинній групі; розподіл ролей між співучасниками тощо; потерпілу сторону; типові наслідки злочинів [4]. Такої ж позиції дотримується й В.Є. Боднар, який у загальній структурі оперативно-розшукової характеристики кримінальних правопорушень виділяє відомості про: суб'єкт (суб'єкти) злочину (злочинної діяльності); цілі та мотиви вчинення кримінальних правопорушень; об'єкти злочинного посягання; обстановку, в якій відбувається процес злочинної діяльності; процес (механізм) злочинної діяльності, включаючи відомості про дії з підготовки, вчинення, приховування окремих злочинів і злочинної діяльності загалом, дані про знаряддя та засоби, а також про утворені при цьому сліди; наслідки вчинених злочинів [5, с. 184].

Відзначимо, що кримінальне право, кримінологія, криміналістика та теорія ОРД досліджують кримінальні правопорушення та осіб, які їх вчинили. Однак, кожна з цих наук аналізує їх з власної перспективи, під різними кутами зору, відповідно до своєї спеціалізації. У загальному, оперативно-розшукова характеристика відіграє важливу роль у науковому забезпеченні протидії кримінальним правопорушенням у сфері ОПК. З урахуванням кількісних та якісних показників злочинності обираються ті чи інші найбільш доцільні в певній ситуації напрями виявлення, документування та розслідування. Виходячи з таких типових ознак, на нашу думку, *оперативно-розшукова характеристика кримінальних правопорушень, що вчиняються в ОПК – це інформаційно-пізнавальна модель, яка містить дані про оперативно значущі елементи кримінального протиправного діяння, які здебільшого впливають на виявлення та документування кримінальних правопорушень в ОПК (початковий етап оперативно-розшукового забезпечення протидії кримінальним правопорушенням у сфері ОПК) й виконання завдань кримінального провадження передбачених ст. 2 КПК України (наступний етап). До елементів оперативно-розшукової характеристики віднесено: (1) зміст оперативно-розшукової інформації про підготовку або вчинення кримінального правопорушення в ОПК та кваліфікація дій за конкретними статтями КК України (предмет злочинного посягання та особливості кримінального прояву); (2) фактори, що впливають на оперативно-значиму поведінку (об'єктивні та суб'єктивні); (3) оперативно-значима поведінка (способи підготовки, вчинення та приховування кримінальних правопорушень); (4) особи, які становлять оперативний інтерес (особисті дані, можливість та мета їх дій, специфічні ознаки).* Розглянемо детальніше.

У контексті першого елемента слід акцентувати, що ОПК є однією з ключових складових національної економіки, яка не лише інтегрує інноваційні рішення в господарську систему країни, а й формує науково-виробничу основу для зміцнення державного суверенітету. ОПК забезпечує задоволення потреб Збройних Сил України у військовій техніці та озброєнні, що відіграють критичну роль у стримуванні та протидії військовій агресії з боку Російської Федерації. Його функціональне значення зумовлюється не лише виробничими потужностями та фінансовими ресурсами, але й стратегічним фактором розміщення продукції на території України, контролем її логістики, а також обмеженням доступу до конфіденційної інформації, що використовується в процесах її виробництва. У цьому сенсі ОПК виступає не тільки як виробничий сектор, але й як специфічна сфера знань та інформаційної чутливості, що потребує особливої державної уваги і регуляції, зокрема через інструменти оперативно-розшукової діяльності, кримінального права й систему кримінальної юстиції.

Разом з тим, діяльність у цій сфері супроводжується численними фактами кримінальних зловживань з боку посадових осіб, які реалізують тіньові схеми за участі представників державної

влади, контрольних установ, військово-промислового бізнесу та структур організованої злочинності. Такі протиправні дії сприяють отриманню надприбутків із залученням як легітимних суб'єктів господарювання, так і фіктивних юридичних осіб, що нерідко призводить до виведення капіталу за межі країни. Злочинна активність у сфері ОПК становить суттєву загрозу для національної безпеки України, посилюючи її вразливість до актів збройної агресії, воєнних злочинів та інших форм насильства [6, с. 115-116].

З урахуванням попередніх наукових напрацювань [7; 8] та проведеного аналізу емпіричних матеріалів, доцільним є використання родового об'єкта посягання як основного критерію класифікації кримінальних правопорушень, що вчиняються у сфері оборонно-промислового комплексу. Відповідно до цього підходу, можна виокремити дві основні групи таких правопорушень:

1) Основні правопорушення, що безпосередньо посягають: – на засади національної безпеки України (ст.ст. 111, 113, 114 КК України); – на власність у формі корисливих злочинів (ст.ст. 185, 190, 191 КК України), серед яких домінують протиправні діяння, пов'язані з привласненням, розтратою або заволодінням майном шляхом зловживання службовим становищем (48%), у тому числі в особливо великих розмірах або у складі організованої групи (64%), а також крадіжки майна (29%).

2) Предикатні правопорушення, пов'язані з іншими сферами діяльності, зокрема: – у сфері господарських правовідносин (ст.ст. 209, 212 КК України); – у сфері охорони державної таємниці, прикордонного контролю, мобілізаційної готовності (ст.ст. 328, 333 КК України); – у сфері службової діяльності та виконання професійних функцій, пов'язаних із наданням публічних послуг (ст.ст. 364, 364-1, 366, 367, 368, 369-2 КК України) [9].

Незважаючи на складність та багатогранність кримінально-правового змісту, кримінальні правопорушення в ОПК утворюють однорідну групу суспільно небезпечних діянь, які об'єднані спільними оперативно-розшуковими ознаками, позаяк вчиняються в одній сфері особами, які перебувають у тісному зв'язку з виконанням службових (професійних) обов'язків, зокрема під час проходження дозвільних, тендерних, контрольних та інших господарсько-правових процедур, маючи на меті отримання особистої неправомірної вигоди; злочинна діяльність на об'єктах ОПК має постійний характер, а сліди цих правопорушень відображаються в господарсько-фінансових документах.

Характеристика факторів, що впливають на оперативно-значиму поведінку.

Упродовж усього періоду державного становлення України формування цілісної та ефективної політики у сфері протидії кримінальним правопорушенням залишалося недостатньо розвиненим, що, у свою чергу, спричинило формування складного комплексу детермінант із переважаючим факторним впливом. Більшість причин і умов, що обумовлюють кримінальні правопорушення у сфері ОПК, не мають прямої причинно-наслідкової дії, однак у своїй сукупності вони створюють середовище, сприятливе для виникнення злочинної поведінки в межах зазначеної сфери.

Першим серед них є політичний фактор, що включає нестабільність політичної системи, диспропорції між функціями та повноваженнями органів державної влади, фрагментарність суспільних реформ, а також відсутність послідовної політичної волі у сфері запобігання правопорушенням, зокрема злочинам корупційного характеру. Це, зокрема, виявляється у неструктурованому підході до нормативного регулювання, прогалинах у формуванні системи кримінологічної безпеки та неузгодженості нормативних ініціатив.

Другим важливим чинником є воєнний вплив, що проявляється у здійсненні збройною агресією РФ бойових дій, диверсій, розвідувально-підривної діяльності та інших деструктивних дій, спрямованих на ослаблення оборонного потенціалу України шляхом цілеспрямованого знищення об'єктів ОПК.

Третій фактор – організаційно-правовий, охоплює недоліки у стратегії та тактичних підходах до протидії правопорушенням в умовах війни та суттєвого зростання оборонних витрат, відсутність узгодженої концепції ОРД, а також часті зміни у складі криміналізованих діянь у сфері господарської та службової діяльності, що сприяє високій латентності таких правопорушень. До цього додається недостатній рівень професійної підготовки кадрів у силових структурах, кадрова нестабільність і часті ротації керівного складу [10, с. 44-45; 11].

Четвертим чинником є соціально-економічні умови, зокрема макроекономічна нестабільність, недостатній розвиток малого та середнього бізнесу, неререформованість системи приватизації, зростаюча тінізація економіки та непрозорість підприємницького середовища.

П'ятий фактор – функціональний, охоплює структурні недоліки в управлінні державним концерном «Укроборонпром», що виявляються в корупційних практиках, порушеннях процедур кадрового добору, відсутності контролю за ухваленням управлінських рішень, призначенні до контрольних комісій формальних або підставних осіб, неналежній організації обліку зберігання майна, відсутності належного управління правами інтелектуальної власності та реєстрами технічної документації.

Шостий фактор – економічний, пов'язаний із дисфункціональністю податкової системи, монополізацією окремих секторів економіки, розширенням тіньового ринку та масштабними проявами контрабанди.

Корупція у цьому контексті постає як ключовий індикатор оперативно-значущої поведінки у сфері ОПК. Серед поширених практик варто виокремити: – створення підконтрольних комерційних структур або набуття частки в капіталі підприємств ОПК (37% випадків); – отримання частки у статутному капіталі компаній як плати за лобіювання чи сприяння у здійсненні угод (29%); – присвоєння бюджетних коштів через завищення вартості продукції або послуг (71%); – здійснення «державного рейдерства» через зловживання повноваженнями з метою приватизації державних підприємств або заволодіння акціями у власних інтересах чи в інтересах афілійованих осіб (17%); – створення та використання конвертаційних центрів для легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом (80%).

Характеристика оперативно-значимої поведінки (способи підготовки, вчинення та приховування кримінальних правопорушень). Технології вчинення кримінальних правопорушень у сфері ОПК у більшості випадків поєднані із такими способами вчинення (варіанти оперативно-значимої поведінки) як: а) крадіжки на об'єктах ОПК. б) розкрадання майна, що проявляється у формі привласнення, розтрата бюджетних коштів або іншого майна, здійснюється з використанням службового становища та супроводжується додатковими злочинними діями: службовим підробленням, отриманням неправомірної вигоди, перевищенням влади або повноважень, службовою недбалістю, а також зловживаннями у процесі оборонних закупівель. в) приховування доходів від формально законної фінансово-господарської діяльності: функціонування суб'єктів господарювання, які не перебувають на обліку в податкових органах, повне або часткове ухилення від оподаткування, відмову від надання податкової та бухгалтерської звітності, заниження податкових зобов'язань і вартості продукції ОПК, використання сумнівних зовнішньоекономічних операцій, а також реєстрацію підприємств через підставних осіб. г) легалізація (відмивання) майна, здебільшого реалізується шляхом проведення фінансових операцій через фіктивні юридичні особи, у тому числі зареєстровані в офшорних юрисдикціях, а також через використання конвертаційних центрів, які забезпечують перетворення нелегальних активів у формально законні кошти.

Способи приховування нерозривно пов'язані з підготовкою та вчиненням, адже здебільшого вони поєднуються на всіх етапах злочинної діяльності. Зокрема, такі дії полягали у: фінансових операціях із переказу коштів за кордон («офшорні зони»); незаконній конвертації коштів з використанням фіктивних підприємств; легалізації (відмиванні) коштів через проведення фінансових операцій; створенні фіктивних суб'єктів господарської діяльності; підробленні (фальсифікації) господарсько-правових документів, що фіксують створення приватних підприємств, комерційних структур; прийнятті управлінських рішень на підприємстві ОПК; відмові від надання показань і надання завідомо неправдивих показань; примушуванні свідків до відмови від первинних показань або їх зміни; переховуванні від правоохоронних органів; симуляції захворювання; впливі на слідчого (керівників органів досудового розслідування) за допомогою корумпованих зв'язків у правоохоронних структурах, органах влади й управління тощо.

Особи, які становлять оперативний інтерес. Розподіл осіб, виявлених у ході розслідування кримінальних правопорушень у сфері ОПК, за характером їхньої професійної зайнятості на момент учинення правопорушення становить важливу оперативно-розшукову характеристику, яка дозволяє оцінити соціальний статус та функціональну роль таких суб'єктів у структурі злочинної діяльності. За наявними даними, переважну частину (близько 80%) становлять службовці, зокрема керівники підприємств, їх заступники, головні бухгалтери, а також особи-посередники. Саме співучасть кількох посадових осіб часто уможливорює застосування різноманітних способів маскування злочину, зокрема через фальсифікацію бухгалтерської документації та звітності.

Крім того, матеріально відповідальні особи брали участь у 23% зафіксованих випадків, а працівники відділів матеріального забезпечення та особи, прирівняні до них за адміністративно-господарськими повноваженнями (наприклад, завідувачі складів) – у 20%. Суттєвою також є частка представників малого та середнього бізнесу, пов'язаних з ОПК, яка становила 17%. Така структура співучасті не дозволяє розглядати приватизацію підприємств оборонного сектору як самодостатній інструмент зниження рівня корупційної злочинності, хоча у поєднанні з іншими антикорупційними заходами вона може відігравати позитивну роль [7].

У сфері ОПК домінує складна форма співучасті у вчиненні злочинів (68%), з яких 67% припадає на організовані групи, а 33% – на злочинні організації. Характерною ознакою таких об'єднань є їх функціонування під прикриттям офіційно зареєстрованих суб'єктів господарювання, наявність стабільного керівного ядра, довготривалість діяльності та періодичне оновлення виконавського складу на середньому та нижчому рівнях. Для здійснення незаконних фінансових операцій вони активно використовують конвертаційні центри.

У межах типології осіб з оперативної значущою поведінкою доцільно виокремити такі категорії:

– «Колабораціоністи» – суб'єкти, що вступили в добровільну або вимушену співпрацю з представниками держави-агресора у різних сферах суспільного життя (військовій, економічній, політичній, соціокультурній). Колабораціонізм розглядається як складне суспільно-психологічне, правове та етичне явище, що формується у межах специфічної комунікативної взаємодії між представниками окупаційних структур та частиною місцевих еліт або окремих індивідів [12, с. 38].

– «Розкрадачі» – службові особи, які вчиняють кримінальні правопорушення, передбачені ст. 191 КК України. Специфіка полягає в тому, що злочин може мати форму не лише розтрата чи привласнення, а й заволодіння майном шляхом зловживання своїм службовим становищем. Умовою кримінальної відповідальності в цьому випадку є наявність адміністративно-господарських або організаційно-розпорядчих функцій, що дозволяють прямо або опосередковано впливати на підлеглих чи інших осіб з метою розпорядження майном у власних або чужих інтересах.

– «Підприємці» – посадові особи приватних комерційних структур (товариств з обмеженою відповідальністю, акціонерних товариств, приватних підприємств), які активно залучаються до реалізації злочинних схем на об'єктах ОПК. За наявними емпіричними даними, серед цієї категорії 57% становлять керівники, а 13% – головні бухгалтери, що вказує на концентрацію ухвалення ключових рішень саме у верхніх управлінських ланках.

Висновки. Оперативно-розшукова характеристика кримінальних правопорушень, що вчиняються в ОПК – це інформаційно-пізнавальна модель, яка містить дані про оперативно значущі елементи кримінального протиправного діяння, які здебільшого впливають на виявлення та документування кримінальних правопорушень в ОПК (початковий етап оперативно-розшукового забезпечення протидії кримінальним правопорушенням у сфері ОПК) й виконання завдань кримінального провадження передбачених ст. 2 КПК України (наступний етап). До елементів оперативно-розшукової характеристики віднесено: зміст оперативно-розшукової інформації про підготовку або вчинення кримінального правопорушення в ОПК та кваліфікація дій, що характеризуються за конкретними статтями КК України (предмет злочинного посягання та особливості кримінального прояву); фактори, що впливають на оперативну-значиму поведінку (об'єктивні та суб'єктивні); оперативно-значима поведінка (способи підготовки, вчинення та приховування кримінальних правопорушень); особи, які становлять оперативний інтерес (особисті дані, можливість та мета їх дій, специфічні ознаки).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Грібов М.Л. Оперативно-розшукова характеристика розбоїв, що вчиняються організованими злочинними формуваннями. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Право». 2014. № 2(10). С. 1–13.
2. Бех О.В. Оперативно-розшукова характеристика злочинів у сфері службової діяльності. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 2. С. 173–182.
3. Никифорчук Д.Й., Заблоцька О.К., Ніколаюк С.І. Протидія злочинам, що пов'язані з порушенням бюджетного законодавства (ст. 210, 211, 175 КК): наук.-практ. посіб. Київ: КНТ, 2006. 88 с.
4. Погорецький М.А. Поняття оперативно-розшукової характеристики злочинів. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2010. № 1 (47). С. 214–223.
5. Боднар В.Є. Оперативно-розшукова характеристика злочинів у сфері службової діяльності, що вчиняють працівники ОВС. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2014. № 3. С. 183–186.
6. Ярусевиц А.С. Адміністративно-правовий статус суб'єктів управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі: дис. ...докт. філософ. 081. Суми. 2023. 240 с.
7. Кожушко С.О. Кримінологічні засади протидії злочинності в оборонно-промисловому комплексі України: дис. ...док. філософ. 081. Харків. 2021. 240 с.
8. Федорчук Я.І. Кримінально-правова характеристика кримінальних правопорушень, що вчиняються в оборонно-промисловому комплексі України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. Вип. 6. С. 131–135.
9. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
10. Вознюк А.А. Реальні причини топ-корупції в Україні та нереальні способи протидії їй. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 12 груд. 2019 р.)*. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. С. 44–48.

11. Довбань І.М. Концептуальні засади запобігання злочинам, що вчиняються державними службовцями в Україні: монографія. Київ: Вид-во «ФОРМАНДИБА Т.П.», 2020. 424 с.
12. Джужа О.М., Василевич В.В., Тичина Д.М. Колабораціонізм як об'єкт кримінологічного дослідження. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2023. № 1. Т. 28. С. 33–43.